

Anselm Aguadé i López
Soledat

Col·lecció Narrativa — 73

SOLEDAT

Anselm Aguadé i López

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: juny del 2010

© del text: Anselm Aguadé i López
© d'aquesta edició: Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9791-684-4

Dipòsit legal: B-18.230-2010

Soledad Sánchez va néixer a Huércal-Overa, Almeria, un 4 de juny del 1935. La misèria que va generar la passada guera civil, com totes les guerres, va malmetre, com sempre, la vida dels que menys tenen. I aquest infortuni es va entretenir més del compte a la seva Andalusia natal. Per això, com molta altra gent, de ben joveneta es va veure obligada a marxar del seu estimat poble cap a Catalunya per cercar noves oportunitats per a ella i la seva família.

Les va trobar primer a Valls i després a Vilabella. Va haver de treballar molt durament durant tota la seva vida per poder acomplir els somnis de benestar que tota persona posseeix.

Un estiu es va posar greument malalta. Després de mesos de lluita, ens va deixar un 11 de febrer. S'esqueia la Mare de Déu de Lourdes, de la qual era molt devota.

Aquest llibre vol ser un homenatge a ella i a totes les mares que ho donen tot per a la seva gent. Un homenatge a aquestes persones que, com ella, només conceben la felicitat si veuen feliços els qui les envolten. I que amb els seus somriures, paciència i bondat fan que aquesta vida ens apropi més a la perfecció divina.

I

No albirava l'hora. El rellotge, situat a la tauleta del costat del llit, quedava amagat darrere d'una de les moltes flors que li havien regalat. La torreta de plàstic, embolcallada amb un paper mig arrugat de cel·lofana blava, en tapava, gairebé del tot, l'esfera. A fora, el passadís era un brogit d'anades i vingudes amb els carrets dels medicaments, i els de les tovalloles i bolquers. “Deuen ser prop de les nou”, pensà.

Estava atenta a la porta oberta de la cambra. No en treia els ulls del damunt; de fet, sempre estava amatent a tot el que passava al seu entorn. Aquella nit, excepcionalment, havia dormit una mica bé. Això significava agafar el son durant un parell d'hores, que solia ser a partir de les onze. Després, un cop es despertava, els nervis es feien amos i senyors de la situació. Els esforços per no pensar en la malaltia esdevenien completament inútils i els tremolors i les llàgrimes l'acompanyaven fins que sortia el sol.

Amb la primera claror, que picava les resseques cortines de l'habitació, començava un altre dia. Res no canviaria. Per sort? Per desgràcia? A qui li importava! Tant si era una cosa com si era una altra, per sort o desgràcia de qui? Anirien desfilant davant seu les mateixes cares, empassant-se les mateixes pastilles, escoltant les mateixes paraules d'ànim i,

tot anant bé, olorant les mateixes flaires. “Esperança, he de tenir esperança. Sí. Esperança. Però, en qui? En els metges? En les infermeres...? En Déu! Al cap i a la fi, és l’únic a qui no veig, però sento; igual que el meu dolor.”

El color blau de la fusta era tot l’univers que li calia veure en aquells moments. No necessitava res més. Mantenir la ment en blanc. No pensar. Perdre’s en la immensitat del no-res, del no ser. No notar el cos, com si no existís. Tan sols percebre el flux de la sang per les venes ja era una benedicció del cel. Aconseguir, encara que només fos per uns instants, que tota ella es reduís a un pensament buit acompanyat musicalment pel batec del cor era reeixir d’aquell malson.

De seguida li portarien l’esmorzar: llet amb galetes, un sobret de cafè i un panet amb pernil dolç. Cada dia el mateix. Cal dir, però, que a vegades els responsables de la cuina hospitalària, fent un esforç mental considerable, substituïen el pernil per melmelada de préssec, la qual, evidentment, no millorava l’àpat. Mentre esperava la safata amb aquestes delicioses menges, no treia els ulls de l’entrada de l’habitació. Veia com les infermeres estaven repartint les pastilles i els xarops, a més d’anar injectant el que fos a qui li convingués. A ella, llevat que la metgessa hagués canviat la medicació d’un dia per l’altre, cosa no gens estranya, li tocaven una càpsula de color blau, una altra de color vermellós, un xarop completament incolor, però amb un gust de mil dimonis, i una punxadeta a la panxa. No és que esperés amb impaciència que li duguessin aquell reguitzell de remeis, ni que li tornessin a fer un altre foradet a la pell; no era pas això. Necessitava veure la metgessa, la infermera o les auxiliars. Aquella visió que

a molta gent la posava nerviosa, a ella la tranquil·litzava. Era la millor medicació. Una sola paraula d'ànim, tot i que fos estandarditzada, vàcua, treta del manual de la bona infermera, era com una alenada d'aire fresc en els pulmons. Aquell cos, adormit, nafrat i dolorit, recobrava, per uns instants, una certa tensió que quedava reflectida en la brillantor dels ulls que donaven les gràcies a tothom i a ningú per enèsima vegada.

La Glòria, la de la punxadeta, entrà a la cambra amb dos petits pots en una mà. En un s'hi podien veure les dues càpsules de colors ballant al ritme que marcava el braç. L'altre semblava buit: contenia un líquid viscos completament transparent que, malgrat la seva aparença inofensiva, sabia que era l'objecte de l'amargor de boca que l'acompanyaria bona part del matí, fins ben bé l'hora de dinar. Amb l'altra mà subjectava una xeringa, la qual tenia l'agulla coberta amb un caputxó vermell de plàstic rígid.

“Veig que no m'han canviat la medicació: la càpsula vermellosa..., la blava..., la injecció... Sembla que tot continua igual o, almenys, no empitjora”, anava pensant tot arreglant-se el llençol. “Però, és clar, si pregunto com va la cosa, em diran que tot segueix el seu curs i que va per llarg; per tant, el millor és callar, no sigui cas que em perdi per preguntar o hagi d'escoltar el que no vull.” Cada cop que mussitava aquesta frase, un sentiment de covardia s'apoderava d'ella una bona estona. Això l'enfurismava: “A més, què hauria de preguntar? Doctora, com va tot? Què li sembla, n'hi ha per a gaire? Romanços!, val més callar. Quan hi hagi alguna novetat ja m'ho faran saber... o no?” El cap li bullia. “En tot cas, i malgrat els medicaments que

10 Anselm Aguadé i López

em fan empassar, totes les punyetes i rehabilitacions que em van fent, no em trec del damunt aquest dolor del cul.”

La infermera no devia tenir més de vint-i-cinc anys i, si així fos, la cara, no ho certificava. Era prima de cos i, malgrat l'alçada, es veia proporcionada. Quan s'albirava, per primer cop o no, totes les mirades es dirigien cap als seus rissos d'un ros envejós que li arribaven mig pam per sota del clatell. Els ulls, vius, lluent, foscos com el carbó, ocupaven bona part de la cara, la qual no acollia ni una sola arruga epidèrmica tot i el somriure contagiós que sovint se li dibuixava en els llavis.

Uns altres ulls eren testimonis de tota aquella litúrgia diària. Eren els de la Mar, la seva filla petita que, callada, veient com la Glòria feia la seva delicada i responsable tasca, romania repenjada a l'armari, amb les mans al darrere. Tan sols feia uns deu minuts que havia arribat per a fer companyia a sa mare. Un cop va sentir la infermera, s'apressà a muntar la taula de rodes amb taulell giratori i col·locar-la al costat del llit. També n'era testimoni diari de tots aquells tràfecs en Miguel, l'home de la Llum, que en aquell moment estava sortint del lavabo per rentar-se la cara a fi que es deixondís una mica després de tota una altra nit mal dormida en una gandula de platja. Quan acabà d'ajustar la porta de l'excusat, ajudà sa filla en l'escomesa. La infermera, després del “bon dia” cridat amb vehemència mentre deixava els productes farmacèutics sobre la tauleta, se situà al lateral del llit que quedava lliure per poder posar-li la injecció.

—A veure, Llum, ensenyi'm la panxolina que li he de fer una punxadeta —digué amb veu melosa.

La Llum, com si li haguessin donat la darrera ordre de la seva vida, descotxà el llençol mirant la Glòria amb la

tendresa reflectida en els ulls, i amb aquell somriure que sempre regalava a tothom. És tot el que en aquells dies podia donar. Ella, que estava acostumada a donar-se als altres, ara només podia oferir mirades plenes de gratitud i paraules de conformitat.

—Ai, nena! Gràcies per tot —va dir mentre li agafava la mà i la mirada començava a humitejar-se.

—Au, va. No se'm posi a plorar ara o això semblarà una vall de llàgrimes.

La Glòria retirà la protecció vermella de la punta de la xeringa i, mirant-la als ulls amb tendror, clavà l'agulla a la pell de l'estómac. La Llum només va fer una ganyota de dolor.

—Ja està, maca, fins després —va dir la infermera fent uns copets afectuosos a la panxa.

La Mar i son pare, que havien sortit de la cambra un cop la infermera es preparà per posar la injecció a la Llum, tornaren a dins. La filla s'acostà a la barana del llit i va posar-li la mà a la cara:

—Què, mama, com ha passat la nit? —li preguntà tot volent donar un to de normalitat a la situació.

—Sembla que hagi dormit una mica més, però costen de passar les hores. El teu pare sí que ha fet unes bones roncades, però, malgrat tot, s'ha despertat un parell o tres de vegades.

Tot ho intentava dir amb el deix adequat per no preocupar, per no molestar. S'esforçava per amagar el dolor del cos i de l'ànima. Sabia que n'estaven molt, d'ella. Potser no era del tot conscient que ella es feia estimar. Els que tenien la sort d'haver-la conegut, sabien que, en el seu fur intern, ella també els benvolia o, com a mínim, se'ls feia

12 Anselm Aguadé i López

pròxims. No havia entès mai la maldat, la desconfiança i la mala fe en la gent. Tanmateix, algú li havia ensenyat les dents i, per desconcertar-la encara més, no era pas una dentadura desconeguda.

—Un parell o tres de vegades? —digué el Miguel una mica enfadat—. Com es nota que no em mires massa. He dormit ben poc i a les sis ja estava tombant pel passadís.

—No li facis cas, Mar, sí que es desperta, però ja el coneixes, s'adormiria dret damunt d'un tauló dalt d'una bastida.

La Mar girà la cara durant un instant cap a les vidrieres de la balconada que hi havia enfront de la porta.

—Miri, mama, quin dia més maco que tindrem. No es veu ni un núvol... Potser farà calor i tot —anava dient alhora que deixava la safata de l'esmorzar damunt de la tauleta de rodes.

La Llum també va girar el cap intentant mirar el finestral. “Quin sol més lluminós que entra”, va pensar. “Tal volta sí que farà calor, malgrat l'època en què estem. Calor, sol, llum. Són paraules que formen part de mi mateixa i jo formo part d'elles. I em recorden tant quan vaig néixer... És clar que llavors la primavera ja agonitzava, era a principis de juny.” Va tancar els ulls un instant i els records sobrevingueren clars, nítids, a la seva ment, amb una precisió que l'espantava.

II

Una lleu brisa calenta que anava aixecant un polsim molest es deixava notar per tot el carrer. Els congregats parpellejaven contínuament per evitar que algun bri d'aquella polseguera arribés a entrar als seus ulls ressecs i cansats. Malgrat els esforços d'uns i d'altres, els mocadors, arrugats, estripats i apedaçats amb robes de mil colors, apareixien sovint per eixugar alguna llàgrima indecisa i la suor bruta del front.

Aquell final de primavera del trenta-cinc anticipava un estiu xardorós, com feia anys que no es veia. Ja feia dies que ho anaven vaticinant els més vells del poble, que, basant-se en l'experiència que dóna la vida i posant-hi més pa que tall cada cop que se'n parlava, preveïen una espècie d'apocalipsi xafogosa durant l'època canicular.

Els pocs homes que havien sortit de casa per veure l'esdeveniment, els quals es podien comptar amb els dits d'una mà un cop feta alguna resta, romanien en silenci darrere de tot aquell reguitzell de dones que ocupaven bona part de carrer. Repenjats a l'emblanquinada paret tres cases més enllà, rosegaven una branca de fonoll amb aire despreocupat. De tant en tant escopien la salivada, s'ajustaven els pantalons i la camisa i s'espolsaven de la boina la pols acumulada. Tot per deixar ben clar que estaven allí

per deferència familiar i no pas perquè els pertoqués. Eren els més pròxims a la família i, com que els havien dit que la cosa aniria ràpida, s'havien personat a trenc d'alba a casa dels seus parents, abans d'anar-se'n a malguanyar-se la vida fent una cosa diferent cada dia.

Les dones estaven distribuïdes en dues rotllanes clarament definides i identificables. En una, la més pròxima a la porta de la casa, s'hi trobaven les que esperaven de bona fe que tot anés d'allò més bé i, així, es pogués oblidar la desgràcia que feia uns tres anys havia succeït a la família Santos. En aquest rotlle s'hi podien comptar familiars i amigues, gairebé a parts iguals. Estaven en un silenci respectuós esperant que la comare, amiga seva i una dona íntegra en tots els aspectes, sortís amb bones notícies. A l'altra rotllana, entre la primera i els homes, s'hi havien personat les que s'esforçaven per semblar més sensibles al que podia passar. Parlaven fluix entre elles mentre no treien l'ull del grup del davant. A vegades, entre un "Déu meu" i un "verge santa", dit amb la sensibilitat d'una pedra, es posaven la mà a la boca movent el cap d'un costat a l'altre com qui espera una desgràcia inesperada. La parella, tot i formar part d'una de les famílies més pobres del poble, era feliç i aquest sentiment, per inversemblant que sembli, crea enveges, més que els diners. S'estimaven amb follia i aquest amor omplia qualsevol buit que pogués aparèixer en la seva relació. El que no podia omplir aquell goig eren els seus necessitats estòmacs. L'amor no omple plats.

Feia dies que l'esperaven. Els càlculs de la llevadora havien esdevingut erronis en un parell d'ocasions, per la qual cosa els nervis estaven a flor de pell dins de la casa. Un

altre fracàs faria que la Inmaculada caigués en el desànim. El seu home no hi era, com tantes altres vegades. Havia marxat, feia una setmana, al poble del costat a portar un ramat d'ovelles. Feia de marxant. Les duia d'una població a una altra. També en tenia quatre o cinc a casa seva, de les quals venia la llet per acabar de fer calaix.

En aquesta ocasió, també l'acompanyava el seu fill gran, en Carlos, que malgrat que només tenia nou anys, era eixerit i molt bellugadís. “Sembla ben bé un dels anyells que portem”, deia el seu pare. A casa quedaven el Gerardo, el segon noi, de sis anys, i la gran de tota la colla, l'Ana, de dotze. Ella, que ja era tota una doneta, estava dins de la cambra amb sa mare, agafant-li la mà amb força a cada contracció que la natura li enviava i ajudant la Paquita, la comare, en tot el que demanés.

Era migdia, i els raigs solars queien damunt de boines i mantellines amb força, gairebé amb violència. La cortina d'espart, resseca i plena de pols, que anava ballant a l'entrada de la casa, no podia ofegar els crits de dolor que comporta parir els fills.

El petit Gerardo, aliè a tot el que passava tant dins de la casa com fora al carrer, rosegava un tros de pa sec assegut al terra amb l'esquena repenjada a la paret i els peus estirats. Duia una samarreta blanca menjada de les puntes i aprimada de fil de tantes rentades que duia. Els pantalons, curts de color gris, amb dues butxaques foradades, tenien al davant la bragueta neta de botons. Sa mare n'havia cosit un, just al mig, amb l'objectiu que pogués dur a terme l'encàrrec d'amagar l'encara innocent estri tot i que fos de manera precària. Als peus, unes espadenyas empolegades amb les empremtes del seu germà gran, no arribaven a recollir

del tot els dits. Alhora que anava fent algun mos, mirava aquelles cares de preocupació del primer grup de dones. Les coneixia gairebé totes d'haver-les vist per casa.

Els crits, cada cop més forts i seguits, de sa mare, van fer que girés el cap i apartés la cortina. Un parell de dones s'acostaren a la casa, però van desistir d'entrar-hi quan, tot d'una, es féu el silenci. El petit va dirigir la mirada cap al final del passadís i s'alçà d'un salt en sentir el plor del nou membre de la família Santos. La Paquita sortí de la cambra amb un somriure ampli i semblant feliç. Mostrava el nounat amb els braços separats del cos com volent oferir al món una victòria treballada i desitjada. Llavors, sí. Les dones del primer grup entraren a la casa cridant frases inintel·ligibles.

—És una nena! És una nena preciosa! —cridava la llevadora, que encara duia les mans tacades de sang.

—I l'Inma, com està? —preguntà la Sara, una de les seves millors amigues—. Podem entrar a veure-la?

—Entreu —va dir la Paquita sense treure els ulls de la petita—, però no la feu parlar massa. Està molt cansada. Aquesta petita preciositat s'ha fet pregar molt.

El visible cansament de la llevadora féu que la Mariluz, germana del Juan i, per tant, tieta de la criatura, li demanés d'agafar la nena. A la comare la suor li regalimava pel rostre i alguna gota amenaçava de caure damunt de la nena. Allargant els braços i sense retirar la mirada de la nouvinguda, va lliurar-li la seva nova neboda.

La cunyada de l'Inma havia tingut sort a la vida. Possiblement era l'única dels Santos que tenia alguna pesseta guardada sota del matalàs de l'hostal que regentava juntament amb el seu marit, l'Alfredo. No sabia dir si, a aquest,

allò que el turmentava era maldat exactament, però el fet és que no s'acontentava simplement a acumular més que els altres. Necessitava que els pobres l'ajudessin en el seu propòsit tot sent, cada cop, més miserables.

La Mariluz es mirà la segona filla de l'Inma amb una certa enveja. Sabia perfectament que aquell petit cos que encara somicava omplint i buidant els seus minsos pulmons era el fruit de l'amor i de l'estimació que es tenien son germà i sa cunyada. N'era conscient, de les seves necessitats, de les seves penúries i, en alguna mala època, de les seves misèries. Però no hi podia fer gaire cosa. El seu marit s'aferrava a la, per ell, justa voluntat divina per justificar la pobresa de molts i la riquesa de pocs. Quan preveia que li demanarien un cop de mà, cosa que mai no va passar, ja sabia la resposta que donaria: "Quin greu que em sap. Sé que esteu passant un mal moment, però just ara em van les coses tortes. Déu sap que us ajudaria", en aquest moment alçaria el braç tot assenyalant el cel amb els ulls mig tancats, "i que reso cada dia per vosaltres a fi que pugueu, amb l'ajuda de la seva infinita misericòrdia, sortir d'aquest mal pas". Això desactivava qualsevol remota possibilitat que son cunyat li demanés diners algun dia.

Ella, una bona dona, no sabia on amagar-se quan trobava son germà pel carrer, o en algun acte públic o familiar. Coneixia el que passava en aquella casa i tenia més que indicis de les seves precàries possibilitats econòmiques. Tot i això, mai no va sortir de la seva boca res que a son germà el pogués ofendre d'alguna manera: no s'ho hauria perdonat mai. N'estava molt, d'ell. Se l'estimava. I sabia que era un home íntegre, conscient de les seves limitacions.

